OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 87 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . ƒ 7.50
" " " " Java. . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . " 12.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 1 NOVEMBER.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

MEISJES SCHOLEN.

Ieder die een onbevooroordeeld oog slaat op den gang van het lager onderwijs in Nederlandsch Indie zal voorzeker moeten bemerken dat daarin gedurende de laatste jaren belangrijke vorderingen hebben plaats gehad, èn met belangstelling de goede zorgen erkennen welke daaraan zijn ten koste gelegd, door daarstelling van scholen op plaatsen, waar dezelven voor eenige jaren nog niet bestonden, door uitbreiding van het onderwijzend personeel en door vermeerdering van het aantal schoollokalen op de hoofdplaatsen, door alle welke maatregelen thans een aantal kinderen onderwijs ontvangen, welke daarvan vroeger verstoken waren.

Hoeveel er echter met betrekking tot het lager onderwijs reeds daargesteld en verbeterd is, zoo blijft er echter in dit vak nog veel, zeer veel daartestellen en te verbeteren over.

Wanneer men onder anderen acht slaat op het weinige dat er tot dus verre te dezer stede verrigt is voor kinderen van het vrouwelijk geslacht, vooral uit den mingegoeden burgerstand, dan zal men de noodzakelijkheid en wenschelijkheid inzien dat men ook aan dat gedeelte der opkomende jeugd eenige zorgen wijde.

Wel zijn de gouvernements scholen ook voor kinderen van het vrouwelijk geslacht toegankelijk gesteld, doch op eenen leeftijd van negen jaren zal het wel den meesten ouders en opvoeders minder wenschelijk voorkomen om van deze gelegenheid gebruik te maken, daar de bevolking der gouvernements scholen voor verreweg het grootste gedeelte uit kinderen van het mannelijk geslacht bestaat. Wel bestaan er te dezer plaatse eenige inrigtingen van particulier onderwijs voor meisjes, doch dezen zijn zoowel wegens den prijs, voor kinderen van den mingegoeden stand ontoegankelijk, als wegens den omvang van het onderwijs voor de laatsten minder verkiesselijk, van welke omstandigheden het gevolg is, dat vele meisjes uit den mingegoeden stand van alle onderwijs, zelfs in de noodwendigste vakken van kennis verstoken blijven, waardoor hare zedelijke vorming op eene verregaande wijze wordt veronachtzaamd, en zij op lateren leeftijd alle geschiktheid missen om door vrouwelijke handwerken in haar eigen onderhoud te voorzien, of wel als huismoeders hare kinderen eenig begin van christelijke opvoeding te geven, al hetwelk de verderfelijkste gevolgen heeft voor de uitbreiding en bevordering van het Europesche element in deze gewesten.

Voor ruim twaalf jaren heeft er bij het te dezer stede gevestigd departement der Maatschappij, *tot Nut van 't Algemeen* het voornemen bestaan om ten zijnen koste en onder zijn bestuur eene school op te rigten, bestemd om meisjes uit den burgerstand, van de christenbevolking, voor welke de bestaande meisjesscholen, zoowel wegens den prijs als wegens den omvang van het onderwijs minder geschikt zijn, op den leeftijd van negen tot veertien jaren in de noodigste vakken van kennis te onderwijzen, zedelijk haar te vormen en in nuttige handwerken te bekwamen.

Door eene welwillende hand zijn wij in staat gesteld om inzage te nemen van het destijds ontworpene Reglement en van de daarbij gevoegde begrooting.

Uit dit conceptreglement nemen wij, ten einde eenig denkbeeld te geven van het doel der ontwerpers, de volgende bepalingen over:

Het onderwijs zal gegeven worden in de Nederduitsche taal; met dien verstande, echter, dat de onderwijzeresse verpligt zal wezen, alles wat tot onderrigt, of zedelijke vorming, wordt gelezen, of gesproken, telkenmale zonder uitzondering in de laag maleische taal te herhalen.

Het Departement zal, zoodra zich hiertoe gunstige gelegenheid voordoet, eenige zedekundige boekwerkjes, en bepaaldelijk zedelijke verhalen in de laag maleische taal, ten gebruike van de school trachten aan te schaffen — bij voorkeur overzettingen van geschriften der maatschappij.

Het onderwijs zal van het Christelijk standpunt waar op zich de maatschappij *tot Nut van 't algemeen* geplaatst heeft, uitgaan; die zaken, welke tusschen de onderscheidene kerkgenootschappen in geschil zijn, zorgvuldig vermijdende. Ten einde dit doel te bereiken, zullen buiten dringende noodzakelijkheid, geene andere leerboeken, dan die welke door de maatschappij zijn uitgegeven, worden gebezigd.

In deze meisjesschool zal worden onderwezen: het lezen, het schrijven, de beginselen van taal en rekenkunde; het geheugen zal door het van buiten leeren van geschikte versjes worden gescherpt, en ook de zangkunst zoo mogelijk worden beoefend. — Het lezen zal door de keus der boeken dienstbaar worden gemaakt aan verstandelijke en zedelijke beschaving.

De handwerken in welke de meisjes zullen worden geoefend, zijn:

Het naaijen, breijen, borduuren, en, zoo mogelijk het vervaardigen van hoeden en dameskleederen, met het doel, om aan minvermogende leerlingen, voor de toekomst een vooruitzicht op eene eerlijke kostwinning te verzekeren.

Om in de meisjesschool te worden opgenomen, moet een meisje den leeftijd van 9 jaren bereikt, en dien van 14 jaren niet overschreden hebben.

Het bestuur van het Departement zal over de toelating van leerlingen beslissen, en niet toestaan dat worden opgenomen, kinderen van zoodanige ouders, die in staat zijn het schoolgeld in de gewone meisjesscholen te betalen.

Als maatstaf wordt aangenomen dat worden uitgesloten, kinderen van zulke ouders die geächt kunnen worden een maandelijksch inkomen van ƒ 200 of meer te bezitten; ten zij dezulken mogten belast zijn met een bijzonder talrijk gezin, in welk geval de maatschappij omtrent de al of niet toelating der voorgestelde kinderen zal beslissen.

DE DOLLE INVALIDE OP HET FORT RATONNEAU.

Graaf Dürande, de goede, oude kommandant van Marseille, zat op eenen kouden, stormachtigen October-avond geheel alleen bij de slecht ingerigte haardsteê van zijne prachtige woning en schoof telkens nader bij het vuur. Onderwijl rolden de koetsen zijne woning voorbij, om onderscheidene rijke inwoners naar een groot bal te geleiden. Zijn kamerdienaar Basset, tevens zijn geliefdste gezelschaphouder, had zich in de voorkamer nedergelegd, om eenigen tijd te gaan uitrusten. „Ook in het zuiden van Frankrijk is het niet altijd warm," dacht de oude heer en schudde met het hoofd, „de menschen blijven ook hier niet altijd jong; maar de levendige, gezellige beweging let even weinig op den ouderdom als de bouwkunst op den winter."

Wat zou hij, de chef van alle invaliden, die toen (gedurende den zevenjarigen oorlog) de bezetting van Marseille en zijn fort uitmaakten, met zijn houten been op het bal uitrigten? de luitenants van zijn regement konden er niet eens gebruikt worden! Hier aan den haard even wel scheen hem zijn houten been zeer bruikbaar toe. — Langzamerhand schoof hij de groene olijftakken, die hij nevens den haard had laten nederleggen, in het vuur, verkwikte zich aan de knetterende vlam en was weldra in zijne gedachten verdiept.

Hij dacht na over de zamenstelling van de vuurwerken, die hij vroeger voor het hof had vervaardigd; hij speculeerde op nieuwe, nog meer verscheidene kleur schakeringen, waarmede hij op den geboortedag des konings de inwoners van Marseille wilde verrassen. In zijne vreugde over het welgelukken van zijne pogingen, toen hij in zijne verbeelding dit vuurwerk stralen zag schieten, ja, het reeds in zijne volle grootheid heerlijk zag schitteren, had hij nog telkens meer houtblokken op het vuur geworpen en niet bemerkt dat zijn houten been vlam gevat had en reeds voor een derde deel was afgebrand.

Eerst toen hij opspringen wilde, daar het groote slot, de opstijging van duizend vuurpijlen, zijne verbeeldingskracht overvleugelde en ontvlamde, ontwaarde hij, terwijl hij op zijn stoel terugzonk, dat zijn houten been verkort en het overige gedeelte nog in eene zorgwekkende vlam gehuld was. Vreezende, niet terstond te kunnen opstaan, rukte hij zijn stoel met het brandende been in het midden der kamer, riep zijnen dienaar en schreeuwde om water. Op hetzelfde oogenblik sprong hem eene vrouw te hulp, die, nadat zij in de kamer was toegelaten, door een bescheiden hoesten de opmerkzaamheid van den kommandant op zich had zoeken te vestigen. Zij trachtte het vuur met haar voorschoot te blusschen, maar de gloeijende kool van het been zette die in vlam, waarop de kommandant, het gevaar inziende, dringend om hulp riep.

Spoedig drong er eene menigte menschen van de straat naar binnen; het brandend been en de brandende voorschoot bragten ieder aan het lagchen, maar met de eerste emmer water, die Basset, welke door het gedruisch ontwaakt was, uit de keuken haalde, was alles afgedaan en de menigte verwijderde zich. De arme vrouw was evenwel doornat geworden; lang duurde het eer zij van den schrik was bekomen. De kommandant liet haar zijn warme jas omhangen en een glas sterken wijn geven. Zij weigerde echter iets te gebruiken; zij snikte hevig over haar ongeluk en verzocht den kommandant eenige oogenblikken in het geheim te mogen spreken.

Deze voldeed aan haar verzoek, verwijderde zijn bediende en zette zich in hare nabijheid neder. „Ach, mijn man," zeide zij in een vreemd Fransch-Duitsch dialect, „mijn man wordt razend, wanneer hij de geschiedenis hoort; ach, mijn arme man, de duivel speelt hem zeker weder een poets." De kommandant vroeg naar haren man, waarop de vrouw antwoordde, dat zij op zijn verzoek bij hem gekomen was, om hem een' brief van den overste van het regiment Picardië te overhandigen. De graaf zette den bril op, herkende het wapen van zijnen vriend, doorliep zijn schrijven en zeide: „Dus zijt gij die Rosalia, die den sergeant Francoeur gehuwd hebt, toen hij aan het hoofd gewond, in Leipzig gevangen was? Vertel mij iets naders. Wie waren uwe ouders? Legden zij u bij uw huwelijk geene hinderpalen in den weg? Welke kluchtige grillen heeft uw man, na die wond, aan het hoofd behouden, waardoor hij voor de velddienst ongeschikt werd, daar hij toch als een braaf en dapper sergeant, als de ziel van het regiment werd beschouwd?"

De vrouw verhaalde nu, hoe zij haren man in Leipzig onder de gewonden gevonden, hem verpleegd, hem hartelijk lief gekregen had en zijne vrouw geworden was. De wonde aan het hoofd was wel is waar uitwendig geheeld, maar, naar het scheen, had zij de zinnen van den goeden Francoeur een weinig in verwarring gebragt. De chirurgijn had verklaard dat hij aan waanzinnigheid leed en ten minste een paar jaren in een warm klimaat bij de Invaliden door moest brengen. Voor dat hij vertrok was hem bekend gemaakt, dat hij wegens ongehoorzaamheid tegen den kommanderenden generaal onder de invaliden geplaatst zou worden, waarop hij met verwenschingen het regiment verlaten had. De vrouw besloot hare rede met de volgende woorden: „Nadat ik den overste verzocht had mij een brief

De leerlingen zullen voor schoolgeld, daaronder begrepen het kostende van ontbijt en schoolbehoeften, betalen, naar vermogen, vijf, vier, drie, twee of een Gulden 's maands. — Geheel onvermogenden worden gratis toegelaten.

Om redenen, welke ons niet bekend zijn, is destijds het lofwaardig voornemen van *het Soerabayasche departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* niet ten uitvoer gebragt. Het ligt niet in ons tegenwoordig bestek hier naar die redenen te vragen. Wij willen hier alleenlijk opmerken dat de noodzakelijkheid om de voor twaalf jaren ontworpene inrigting tot stand te brengen niet is weggenomen, maar nog altijd bestaat, ja zelfs bij den vooruitgang van het onderwijs in het algemeen dringender is geworden.

Wenschelijk zoude het inderdaad zijn indien het tegenwoordig Bestuur van genoemd departement de taak door zijne voorgangers aanvaard weder opvatte. Het destijds gemaakte ontwerp zoude daartoe ten voortreffelijken leiddraad verstrekken.

Maar die leiddraad zij hier niet alleen aangeboden aan het *Bestuur der hier ter stede bestaande afdeeling van meergenoemde Maatschappij*. Wij bieden haar aan een ieder die iets goeds wil stichten in het belang van onderwijs en opvoeding van het opkomend Europeesch geslacht in deze gewesten.

De Journalistiek kan de wenken, die zij omtrent ontwerpen van algemeen belang ontvangt, openbaar maken en aanprijzen; aan die ontwerpen uitvoering te geven is de taak van hen, die gaarne iets goeds helpen stichten en niet insluimeren op den weg van verlichting en vooruitgang. Aan dezulken zij de uitvoering van het voor twaalf jaren ontworpen plan, dat wij hierboven schetsten, toebetrouwd, en wanneer het aan de pogingen van deze of gene vereeniging, wier doel strekt tot zedelijke veredeling en verbetering van een aankomend geslacht, dat geroepen is om in de toekomst een deel uittemaken van het Europeesch element in deze gewesten, zal mogen gelukken om door eene doelmatige inrigting van onderwijs en opvoeding de eerste grondslagen te leggen tot beschaving van het aankomend vrouwelijk geslacht, als eene der hoofdbestanddeelen der Europesche maatschappij in deze gewesten, dan zal de plaats onzer inwoning eenmaal roem dragen op eene instelling, klein en oogenschijnlijk nietig in haren oorsprong, maar zegenrijk in hare gevolgen. *Redactie.*

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT,
van den *27sten October* **1858. N°. 86.**

Bij Koninklijk besluit van den 3den September 1858, no. 18, is bevorderd tot generaal-majoor bij het leger in Nederlandsch Indie, Z. K. H. Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik, Prins van Oranje, kolonel à la suite van het wapen der infanterie van genoemd leger, met magtiging, om de uniform te dragen van het wapen der infanterie van gemeld leger.

Bij Koninklijk besluit van den 2 den Augustus 1858, no. 83, zijn de civiele ingenieurs A. F. van Haastert en C. W. Eekhout jr. benoemd, tot aspirant ingenieurs van den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indie.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de ambtenaar op wachtgeld J. H. Sleebos, laatst kommies op het residentie-kantoor te Probolingo.

BIJ DEN RAAD VAN JUSTITIE TE BATAVIA.

Uit hunne betrekking, de leden van dien raad mr. F. B. van Leeuwen en mr. C. J. van Haastert.

BENOEMD:

Tot leden, het lid in den raad van justitie te Soerabaija mr. G. F. Essers en het lid in den raad van justitie te Samarang mr. C. W. H. van Schelle.

Tot griffier bij de regtbank van omgang in de derde afdeeling op Java, de substituut-griffier bij den raad van justitie te Samarang mr. Chs. J. Taunaij.

Tot substituut-griffier bij den raad van justitie te Samarang, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie mr. H. B. van Davelaar.

Tot directeur van financien, J. W. C. Diepenheim, thans met de waarneming van die betrekking belast.

Tot waarnemend inspecteur van het boschwezen in Nederlandsch-Indie, de luitenant-ter-zee der eerste klasse, ter beschikking van den directeur der kultures J. H. G. Jordens.

Tot vendumeester te Koepang (Timor), E. J. W. G. Neirinckx, thans die betrekking waarnemende.

BIJ DE DIRECTIE DER BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN.

Tot hoofdkommies, de tweede kommies bij die directie F. W. Boes Lutjens.

Tot tweeden kommies, de derde kommies op het residentie kantoor te Tjiandjoer (Preanger Regentschappen), E. D. C. Philips.

BIJ DE ALGEMEENE REKENKAMER.

Tot hoofdkommies, de eerste kommies bij dat kollegie L. G. A. Miero.

Tot eersten kommies, de tweede kommies bij dat kollegie W. A. Lans.

Tot tweeden kommies, de derde kommies bij dat kollegie P. H. Leidelmeijer.

Tot derden kommies, de tijdelijk buitengewone klerk bij dat kollegie G. E. J. van den Bossche.

De resident van Soerabaija brengt bij deze ter kennis van belanghebbenden, dat op Woensdag den 17den November aanstaande, te Grissee, voor rekening van den lande, in het openbaar zullen worden verkocht, 959 stuks verschillende voor 's lands dienst afgekeurde houtwerken, afkomstig van het, door het gouvernement met den heer van Roijen gesloten contract.

De resident van Pasoeroean brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat ingevolge het reglement van uitbesteding (staatsblad 1829 no. 67) door hem op Zaturdag den 20sten November 1858 in den dalem van den regent van Pasoeroean, onder nadere goedkeuring van het gouvernement, publiek zal worden uitbesteed het inrigten van een aan het gouvernement toebehoorend perceel, bij het registen der verponding sub no. 29 geregistreerd, tot een inlandsch ziekengesticht, en het aanmaken van 40 stuks djattiehouten ziekenkribben.

De resident van Madioen maakt bij bij deze bekend, dat op Woensdag den 24sten November 1858, te Madioen, voor rekening van den lande, openbaar zullen worden verkocht 500 djattiebalken, van 4 tot 8 Nederlandsche ellen lengte, en 16 tot 31 Nederlandsche duimen dikte.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand November „ Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
„ „ „ December „ Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

De Kommissie, belast met het beheer der begraafplaatsen voor lijken van Europeanen en daarmede gelijkstaande personen te Soerabaya, brengt bij deze aan belanghebbenden in herinnering, dat de contributie over het jaar 1858, bedoeld bij art. 21 der publicatie dd. 1. November 1852 luidende als volgt:

„De eigenaars of huurders van grafkelders en graven „op de oude begraafplaats, zullen verpligt zijn tot het be„talen voor ieder grafkelder afzonderlijk, en voor gewone „graven onverschillig welk getal, echter een en dezelfde „eigenaar hebbende, eene jaarlijksche contributie van *f* 5, „voor min gegoede personen, en zij die maar een graf, „geene kelders zijnde, hebben, wordt deze contributie be„paald op *f* 2 voor het bewaken dier graven en het schoon„houden van den grond, waarvan de zorg door de Kom„missie op zich genomen wordt."

Zal moeten worden voldaan voor of uiterlijk op ultimo November aanstaande, en zulks in verband tot art. 10 van die publicatie, luidende:" Gedenkteekenen, graftomben en „dergelijken, op die begraafplaats opgerigt, welke door de „eigenaren of belanghebbenden, niet behoorlijk onderhou„den en alzoo bouwvallig zijn of worden, zullen op last „der kommissie worden opgeruimd."

SOERABAYA, 27 *October* 1858. (39)
Namens de Kommissie voornoemd, *Het lid tevens Thesaurier,* F. W. SPANGENBERG.

(*Voor de policie.*) Ter voorkoming van te vervallen in de bij de wet bepaald boeten, worden de houders en gebruikers van paarden en wagens herinnerd aan de strikte naleving van Art. 9 van Staatsblad 1853 N°. 100, luidende:

„ Bij donkeren avond of nacht moet elk rijtuig, op den „ weg *rijdende* of *stilstaande*, voorzien zijn of van twee „ lantaarns met 2 of 3 glazen vóór aan de beide zijden „ van het rijtuig vastgemaakt en behoorlijk verlicht, of „ van eenen bediende, die eene vlammende flambouw in „ de hand houdt."

De Assistent Resident voor de policie te Soerabaija.
(38) SWERVER.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 2den November 1858.

Voor het kantoor van den deurwaarder Damwijk in de stad.

Op Woensdag den 3den November 185 .

Voor het pakhuis van de heeren Adam & Co. aan de Kaliemaas.

Op Donderdag den 4den November 1858.

Voor de toko van de heeren Ruyl Cramer & Co. in de stad.

ADVERTENTIEN.

---

mede te geven, besloot ik u alles in vertrouwen te openbaren, opdat mijn man niet naar de strengheid der wet, maar naar zijn ongeluk, de eenige oorzaak mijner liefde, mogt worden beoordeeld, en dat gij hem tot zijn eigen best in een klein afgelegen oord mogt heenvoeren, daar hij in deze stad ligt in opspraak zal komen."

„Maar, genadige heer! uw woord van eer mag eene vrouw vorderen, die u heden eene kleine dienst heeft bewezen; bewaar, bid ik u, het geheim van zijne ziekte, die hij zelf niet gevoelt, nauwkeurig, laat het hem niet blijken dat gij er kennis van draagt, omdat het vernemen daarvan hem oproerig zou maken."

„Hier is mijne hand," riep de kommandant, die de vrouw met welgevallen had aangehoord, maar ik wil nog meer doen: ik wil tot driemalen toe uwe voorbede aannemen, wanneer Francoeur soms domme streken mogt begaan. Het beste is echter, die te vermijden, en daarom zend ik hem terstond naar een fort, dat slechts drie man bezetting noodig heeft; gij vindt daar voor u en uw kind eene goede woning, hij heeft daar weinig aanleiding tot dwaasheden, en wanneer hij ze mogt begaan, worden ze niet ruchtbaar."

De vrouw bedankte voor die goedhartige zorg en kuste den ouden heer de hand, waarover hij zoo tevreden was, dat hij haar naar beneden geleidde. Het gedrag van den kommandant wekte de nieuwsgierigheid van Basset in de hoogste mate op en hij nam zich voor bekend te worden met datgene, wat de oude heer met de vrouw gesproken had.

De graaf nu had de zonderlinge gewoonte, om, wanneer hij 's avonds niet kon slapen, in het bed alles luid te overdenken; wat op den dag was voorgevallen, even alsof hij voor het bed moest biechten. Terwijl nu de wagens van het bal terugkeerden en hem wakker hielden, luisterde Basset in de andere kamer en hoorde zoo het geheel onderhoud, dat voor hem van zooveel te meer gewigt was, omdat Francoeur zijn landsman en krijgskameraad was geweest. Terstond dacht hij nu aan een monnik, dien hij kende, en die reeds menigen duivel uitgedreven had. Dezen wilde hij naar Francoeur zenden, ja, hij verheugde er zich reeds bij voorraad over spoedig weêr een duivel te zien bezweren.

Rosalia, intusschen, had zeer rustig geslapen; zij kocht den volgende morgen een nieuw voorschoot en trad hiermede haren man te gemoet, die met een woest gezang zijne vermoeide invaliden in de stad voerde. Hij kuste haar, hief haar in de lucht en zeide haar: „Gij ruikt naar den Trojaanschen brand, ik heb u weder, schoone Helena!" Rosalia verbleekte en hield het voor noodzakelijk hem te openbaren, dat zij bij den overste geweest was, om eene woning te verzoeken en dat zij door het bewuste geval haar voorschoot hadt verloren. Francoeur scheen dit niet te kunnen gelooven, maar vergat zijn twijfel door de vele grappen, die hij over haar voorschoot maakte. Francoeur begaf zich vervolgens naar den kommandant, stelde zijne manschappen aan hem voor en roemde hunne ligchamelijke en geestelijke gebreken op zulk eene aardige wijze, dat hij terstond de genegenheid van den ouden heer verwierf. Deze liet ze vervolgens in de kamer komen, om nader kennis met hen te maken; hij bevond dat zij in het verdedigen van vestingen zeer goed onderrigt waren; maar wat hem boven alles verrukte, was, dat hij in Francoeur een hartstogtelijken vuurkunstenaar vond; die bij zijn regiment reeds alle soorten van vuurwerken had vervaardigd. De kommandant stelde hem zijne nieuwe uitvinding voor, waarin hij gisteren door den beenbrand gehinderd was, en Francoeur nam gaarne op zich haar uit te voeren. Nu maakte de oude heer bekend, dat hij met twee andere invaliden de kleine bezetting van het fort Ratonneau zou aflossen, dat hij daar een grooten voorraad van kruid zou vinden, om met zijne beide soldaten vuurpijlen te vullen en vuurraderen te draaijen. Terwijl de kommandant hem den sleutel van den kruidtoren overgaf en den inventaris overreikte, kwam hem het gesprek van de vrouw te binnen en, deze vroeg hem nu: „Maar de duivel plaagt u toch niet? Gij zult toch geen onheil stichten?"

„Men mag den duivel niet aan den wand schilderen, anders heeft men hem in den spiegel," antwoordde Francoeur met eene zekere hartelijkheid.

Dat beviel den kommandant vertrouwen in, hij reikte hem den sleutel, den inventaris en het bevel aan het tegenwoordige garnizoen om uit te trekken over. Nauwelijks had dit gesprek een einde genomen of Basset viel zijnen ouden krijgsmakker om den hals; de herkenning was wederzijds en hartelijk. Francoeur evenwel, die aan groote gestrengheid in het militaire gewoon was, scheurde zich los en verzocht hem den volgenden Zondag op het fort te gast bij den kommandant, die op het oogenblik voor hem stond.

(*Wordt vervolgd.*)

VENDUTIE.

Op Zaturdag den 6den November a. s.

In de pakhuizen aan de *Kaliemaas.*

VAN 100 STUKS PAARDEN, waaronder vele groote en schoone spannen, pas aangebragt per *SALIM.*

(1102) ADAM & CO.

VENDUTIE.

Op Maandag den 8sten November.

Ten huize van den Heer W. VAN SPRANG, op *Pesapen*, van EENIGE MEUBELAIRE GOEDEREN, TWEE FRAAIJE IJZEREN LEDIKANTEN, eene goed loopende STAANDE KLOK, een afgewerkt IJZEREN HEK, enz, van wijlen den Heer F. WESSELS.

WEDUWE WESSELS.
(1088) Geb. *Van Hooft.*

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Dingsdag den 9den November a. s.

Ten huize van den officier van administratie VAN KESSEL in de *Societeitstraat*, hoek *Tambangan Bibis.*

DOOR

MARTENS & CO.

Van eene BENDIE CATTEE met PAARD en TUIG, een OVERWALSCH RIJPAARD, hoog vier voet drie duim, goed onderhoudene MEUBELAIRE GOEDEREN, als TAFELS, CONSOLES, STOELEN, BANKEN, SCHILDERIJEN, HANGLAMPEN, LEDIKANT, KASTEN, enz. (1104)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Woensdag den 10den November a. s.

Ten huize van den Heer K. BUWALDA, te *Toendjoengan.*

Van eenen zeer netten en welonderhouden INBOEDEL, bestaande in MAHONIJHOUTEN, BATAVIASCHE en andere MEUBELEN, en alles wat verder tot eenen completen inboedel behoort; voorts een MIJLORD, een PALANKIJN, twee span uitmuntende WAGEN-PAARDEN, een SANDELWOOD RIJPAARD, hoog vier voet twee duim, oud ruim vier jaren, met een NIEUW FRANSCH ZADEL, en eene GEDOGANG en eindelijk FRAAIJE BLOEMEN in potten. (1101)

VENDUTIE WEGENS VERTREK,

in het Vendu locaal van D. D. VAN BOECKHOLTZ,

Op Vrijdag den 12den November a. s.

Van de WAGENS en PAARDEN, enz., bereids geannonceerd in den *Oostpost* van den 23 September jl., als:

Eene zeer net bewerkte **Amerikaansche Handwagen**, voor twee of vier personen.

Eene ligte Tent Handwagen, voor twee of vier personen, met eene afzonderlijke wagenkap voor de voorbank.

Een span **zeer goed gedresseerde** en **buitengewoon hardloopende** (muisvale.) **Battak Paarden.**

Een span **goede Macassaren** (bruin.)

Het bijzonder **goed gedresseerd Preanger Merrie Rijpaard** genaamd *Florine*, roode schimmel hoog 4 voet 7 duim Rl.

Engelsche Tuigen en **Zadels.**

Eene **Partij gesloopt** en **afgekeurd Plaatijzer.**

Daarna van **Diverse Commissie Goederen.**

(1095)

UITBESTEDING.

De Hoofd-ingenieur, chef van de 4de Waterstaats Afdeeling maakt bij deze bekend dat op *Zaturdag den 20sten November* 1858 des morgens ten 9 ure, ten zijnen kantore eene OPENBARE UITBESTEDING zal worden gehouden wegens het BOUWEN EENER NIEUWE SCHOOL ONDERWIJZERSWONING te *Grissee*, waarvan bestek en voorwaarden ten gemelde burele ter inzage liggen voor belanghebbenden.

SOERABAYA, *De Hoofd-Ingenieur, Chef der 4de*
20 *October* 1858. *Waterstaats Afdeeling.*
(1068) H. DE BRUIJN.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

DE STOOMBOOT

KONINGIN DER NEDERLANDEN

Kapt. E. LEWIS.

zal op Dingsdag den 2den November a. s. naar *Singapore* via *Samarang* en *Batavia* vertrekken. Voor vracht en passage adresseere men zich bij

De Agenten,
(1098) FRASER EATON & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het voor den overvoer van passagiers, uitmuntend ingerigte Nederlandsche fregatschip

JACOB ROGGEVEEN,

KAPT. J. VOS VAN MARKEN.

hebbende een geëxamineerden scheepsdocter aan boord.

Het vertrek van dezen bodem zal vermoedelijk omstreeks het laatst der aanstaande maand plaats hebben.

Voor nadere informatien adresseere men zich bij

De Agenten,
(1093) FRASER EATON & CO.

Voor Passagiers naar NEDERLAND wenschende te vertrekken, wordt eene uitmuntende gelegenheid aangeboden met het Nederlandsch barkschip.

ISAAC DA COSTA,

KAPT. H. C. LOSCHEN.

Dit schip is doelmatig en confortabel ingerigt voor den overvoer van familien, of wel enkele personen heeft eene ruime badkamer, en kan derhalve ten zeerste worden aanbevolen.

Het vertrek zal over eenige dagen van hier, via SAMARANG en BATAVIA plaats hebben.

Voor nadere informatien vervoege men zich bij den kapitein in het *Java Hotel*, of bij

De Agenten,
(1094) FRASER EATON & CO.

Crediteuren van den ondergeteekende worden verzocht hunne pretensien, voor den 15den dezer, inte dienen.

SOERABAYA, H. BOEKEN.
1 *November* 1858. (1100)

Iemand, veel tijd tot het beheer van zaken ten zijnen huize over hebbende, biedt zich daartoe aan.

Men gelieve zich te wenden aan de uitgevers der *Sourabayasche Courant.* (1090)

HOLLANDSCHE KEUKEN SIROOP, in pullen en flesschen.

(1096) **Gebr. VAN DELDEN.**

LOTERIJ-HANDEL.

SOERABAYA.

236STE NEDERLANDSCHE STAATS-LOTERIJ.

Van onderstaande Serie nummers, waarvan *geheele* loten of onderdeelen daarvan, van hunnen firma-naam voorzien, in Indie zijn geplaatst, worden de daarop te vallen prijzen of premien ten hunnen kantore beschikbaar gesteld onder eene korting van 5 procent Commissie-loon.

Na de aankomst van elke mail zullen de daarop gevallen *prijzen*, *premien* of *nieten*, uit de officieele trekking-lijsten worden overgenomen en achter de nummers worden ingevuld.

Tot zoo lang achter het nummer in de kolom der *prijzen*, *premien* of *nieten* niets zal zijn ingevuld, is de uitslag daarvan nog niet bekend, gerekend naar de aankomst der landmail alhier.

Van deze loten zijn nog enkelen verkrijgbaar tegen de onderstaande prijzen:

Een heel lot. . . . . f 100.—
Een half lot. . . . . „ 5.—
Een vijfde lot. . . . . „ 20.—
Een tiende lot. . . . . „ 10.—

VIJF geheele loten te gelijk nemende, krijgt men een half lot als premie.

9 *September* 1858. (904) E. FUHRI & CO.

NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.
1501			8950	4	f 65.—	4364	1	f 20.—	9062			9101			9165		
1502			8951	4	„ 65.—	4444			9063			9102	3	f 45.—	9166		
1503	3	f 45.—	8952	3	„ 45.—	5176			9064	1	f 20.—	9103			9167		
1504	1	„ 20.—	8953	4	„ 65.—	5177			6065			9104			9168	1	f 20.—
1505			8954	1	„ 20.—	5178			9066			9105			9169	2	„ 30.—
1506			8955			5179			9067			9106			9170	2	„ 30.—
1507			8956			5180	3	„ 45.—	9068	3	„ 45.—	9107			9171	4	„ 65.—
1508			8957			5676			9069			9108			9172		
1509			8958	3	„ 45.—	5677			9070			9109			9173		
1510			8959	3	„ 45.—	5678			9071			9110			9174		
1511	3	„ 45.—	8960	4	„ 65.—	5679			9072	2	„ 30.—	9111			9175	2	„ 30.—
1512	3	„ 45.—	8961			5680	3	„ 45.—	9073			9112			9176		
1513			8962	3	„ 45.—	5681			9074	4	„ 65.—	9113			9177		
1514	4	„ 65.—	8963	3	„ 45.—	5682	2	„ 30.—	9075	4	„ 65.—	9114	3	„ 45.—	9178	1	„ 20.—
1515			8964	3	„ 45.—	5683	3	„ 45.—	9076			9115			9179		
1516			8965			5684			9077	4	„ 65.—	9116	1	„ 20.—	9180	3	„ 45.—
1517			8966	3	„ 45.—	5685	4	„ 65.—	9078			9117			9181	3	„ 45.—
1518	2	„ 30.—	8967			5686	3	„ 45.—	9079	2	„ 30.—	9118			9182		
1519			8968			5687	4	„ 65.—	9080			9119			9183	3	„ 45.—
1520			8969			5688	4	„ 65.—	9081			9120			9184		
1521			8970	3	„ 45.—	5689	4	„ 65.—	9082	3	„ 45.—	9121	4	„ 65.—	9185	1	„ 20.—
1522			8971			5690	4	„ 65.—	9083			9122			9186	2	„ 30.—
1523			8972	3	„ 45.—	5691			9084	3	„ 45.—	9123	4	„ 65.—	9187		
1524			8973			5786			9085	4	„ 65.—	9124			9188		
1525			8974	4	„ 65.—	5787			9086	4	„ 65.—	9125			9189		
8936			8975			5788			9087			9151			9190	3	„ 45.—
8937	4	„ 65.—	4142			5789			9088			9152			9191		
8938			4144			5790			9089			9153			9193	4	„ 65.—
8939	1	„ 20.—	4157			5791	3	„ 45.—	9090			9154	4	„ 65.—	9192		
8940			4158	2	„ 30.—	5792			9091			9155	3	„ 45.—	9194	3	„ 45.—
8941			4161	4	„ 65.—	5793			9092			9156			9195		
8942			4165			5794			9093			9157			9196		
8943			4175			5795			9094			9158			9197	2	„ 30.—
8944			4179			5796	2	„ 30.—	9095			9159	1	„ 20.—	9198		
8945			4181			5797			9096			9160	4	„ 65.—	9199		
8946			4290	3	„ 45.—	5798			9097			9161			9200	4	„ 65.—
8947			4291			5799			9098			9262					
8948			4336			5800			9099			9163					
8949	3	„ 45.—	4358			9061	2	„ 30.—	9100	2	„ 30.—	9164					

Loten, in eene der vier eerste klassen uitkomende, kunnen, onder bijpassing van het meerder geldswaardig bedrag, zooals dit hiernevens wordt aangegeven, voor zoo verre de voorraad dit toelaat, tegen een nieuw nummer worden ingewisseld.

KLASSE.	LAAGSTE PRIJS NA AFTREK VAN 10% VOOR DEN LANDE.	RESTITUTIE.	SUPPLETIE.
Eerste	f 18.—	f 55.—	f 27.—
Tweede	„ 27.—	„ 43.—	„ 30.—
Derde	„ 40.50	„ 29.—	„ 30.50
Vierde	„ 58.50	„ 18.—	„ 28.50

SOERABAYA den 1sten November 1858.

Naar wij vernemen bestaat er te dezer stede bij de voornaamste handelshuizen het voornemen om het request aan Zijne Exc. den Gouverneur Generaal door den Samarangschen handelsstand ingediend (zie het hoofdartikel in ons vorig nommer) door een krachtig adres te ondersteunen.

— In Julij 1857 werd het drijvend droog dok van het marine etablissement alhier naar Lassem vervoerd, tot het ondergaan eener belangrijke vertimmering, voornamelijk bestaande in de vervanging door djatie-hout van alle Europesche houtwerken, tien jaren te voren bij den aanbouw gebezigd.

Den 29sten der vorige maand is het dok hier teruggekomen, van Lassem gesleept door Z. M. stoomschip *Merapi*, tot vóór de haven van het etablissement, in welks bassin, het weinige uren na de aankomst, gemeerd lag.

— Heden is men in gereedheid gekomen met het spannen van den draad van de electro magnetische telegraaf, tot aan de hoofdplaats der residentie Bezoekie, zijnde van daar langs dien draad alhier berigten ontvangen.

— Men schrijft ons van Kedirie:

Den 28sten October had alhier in de adsistent-residentie Toelong Agoong een dier voorvallen plaats, waarnaar men in de geschiedenis van Java te vergeefs zoude zoeken. De onlangs benoemde Regent dier plaats, de gewezen Luitenant der Pradjoerits van Kedirie, Raden Mas Pandjie Djoijoadmodjo beroofde zich door middel van een pistoolschot van zijn nog zóó jeugdig leven.

Hij was de hoopvolle telg eener talrijke aanzienlijke familie en alhoewel slechts 20 jaren oud, reeds opgeklommen tot den hoogsten post, waarop zoowel zijne geboorte, alsmede de schitterendste hoedanigheden hem aanspraak gaven. Wat aanleiding gaf tot die wanhopige daad, die eene geheele bevolking in den diepsten rouw dompelde, zulks laat zich wel gissen maar niet met zekerheid bepalen.

De jeugdige Regent, die reeds lang ziekelijk was, stond op het punt van te vertrekken naar Kedirie, ten einde onder behandeling te komen van den geneesheer aldaar. De wagen was gereed, omstreeks 4 ure in den namiddag, zijne familie reeds in denzelven, toen een pistoolschot zich hooren deed.— Zijne bejaarde moeder, die heimelijk zijne bewegingen bespied had en tot dat einde, onder allerlei voorwendsels zich nog steeds in den Dalem had opgehouden, zag hoe hij een zakpistool uit den boezem te voor schijn haalde en zonder een oogenblik te dralen, zich een kogel joeg door het hart. — Hij waggelde een oogenblik en viel toen in de armen der ongelukkige beklagenswaardige vrouw, die slechts een lijk omklemd hielden.

Vreesselijk was het gejammer, het hartverscheurend weegeklaag der zijnen.

Zijne kinderen, twee zonen en twee dochters, zijn nog te jong om de waarde van hun verlies te beseffen.

Den daaropvolgenden morgen had de begrafenis plaats Als eene elektrieke schok had de mare van den dood van den zoo alom beminden Regent, zich heinde en verre verspreid. Het lijk zoude te Kedirie in het familiegraf worden bijgezet.

Zijne paarden, zijne jagtgeweren, zijne familie, kortom alles wat hij eenmaal had liefgehad, ging het lijk vooraf, dat gedragen werd door ingezetenen van Toelong Agong. Onafzienbaar was de toevloed van menschen die de plegtigheid vergezelden. Te Kedirie werd het lijk opgewacht door de hooge autoriteit, alsmede door eene talrijke schaar van priesters, die weldra hun eentoonig weeklagend grafgezang aanhieven.

Smart en verslagenheid lag op aller gelaatstrekken, en te vergeefs verdrong hier valsche schaamte de opwellende tranen van innig medelijden.

In de grootste orde, zonder dat het minste voorval de plegtigheid daarvan stoorde, liep deze begrafenis ten einde. die nog lang in herinnering zal blijven bij Kedirie's ingezetenen.

Het land verliest in den overledene eenen hechten steun, die in zulk een jeugdigen onderdom reeds eenen grooten invloed bezat, omdat hij in zulk eene groote mate de kunst bezat de harten te winnen van allen die hem kenden. Moge zijn vroegtijdige dood geene verdere noodlottige gevolgen na zich slepen.

— Men meldt ons van Bodjonegoro betrekkelijk het omverwaaijen eener tabaksschuur, door ons in ons vorig nommer medegedeeld, dat die schuur niet was toebehoorende aan den Heer H. W. Zeijler, maar slechts onder opzigt van dien heer stond, terwijl dezelve het eigendom is van den tabaks fabriekant de heer K. Veenstra. Wij haasten ons om deze vergissing te herstellen.

In gemeld berigt gelieve men almede in plaats van *ponden tabak*, te lezen: *boomen*.

SINGAPORE.

Men leest in de *Singapore Free Press* van den 7den October ll:

Wij vernemen dat het Portugeesche Gouvernement te Delly (Timor) aan den heer Cores de Vries voorstellen heeft gedaan om met zijne stoomschepen op hunne reize van en naar de Molukkos Delly aan te doen, ter overbrenging en afhaling van passagiers, landmailpakketten en goederen.

Deze voorstellen zijn door den heer Cores de Vries aan de goedkeuring van het Nederlandsch Indische Gouvernement onderworpen, en is het wenschelijk dat deze overeenkomst tot stand kome, welke zeer voordeelig voor de Portugesche bezittingen op Timor zoude zijn.

Er bestaat alle waarschijnlijkheid dat het N. I. Gouvernement een gunstig antwoord op het voorstel zal geven, aangezien de maatregel weinig of geen tijdverlies zal kosten, daar de stoomschepen op hunnen tegenwoordigen weg zeer digt langs Delly moeten passeren, en zulks de middelen aan de hand zal geven om den handel tusschen Java en Delly meer en meer te ontwikkelen en te verlevendigen.

In de Portugesche bezittingen op Timor wordt veel was verzameld, en wij vermeenen dat er ook goud gevonden wordt. Deze artikelen zouden eene aanzienlijke vracht voor de stoomschepen opleveren, behalven hetgene er voor de overbrenging van passagiers en landmailpaketten zoude worden betaald.

Doch deze omstandigheden geheel op zijde stellende twijfelen wij geenszins of de Nederlandsche Regering zal met genoegen deze gelegenheid te baat nemen om eene bevriende mogendheid te verpligten in eeno zaak, welke alle beschaafde volkeren beschouwen a's bijzonder geschikt om elkander van dienst te zijn.

ENGELAND.

De beroemde Amerikaansche paardentemmer Rarey heeft eindelijk zijne kunst aan het publiek medegedeeld. Die verwacht heeft een geheim te vernemen, dat als een toovermiddel op een paard werkt, zal zich bedrogen vinden. Het temmen van paarden blijft eene kunst, en er zal altijd veel blijven afhangen van den man, die de kunst uitoefent. Rarey heeft een beter inzigt in de geheimenissen der natuur van het paard gekregen dan een zijner voorgangers, en wijst een meer zekeren en korten weg aan. Men moet ook het temmen van paarden niet verwarren met het dresseren of afrigten. Als het paard getemd is, dat wil zeggen als het den teugel en den ruiter toelaat, dan begint de taak van den pikeur volgens de bekende leerwijze, en daartoe wordt tijd vereischt, want men moet niet alleen het paard leeren gehoorzamen, maar zijne ledematen zoodanig door oefening buigzaam maken, dat het dier in staat is te gehoorzamen. Doch dat is niet het onderwerp dat Rarey behandelt. De kunst, waardoor hij boven allen uitmunt, is het temmen van wilde en weêrspannige paarden.

1°. Het paard is van nature noch kwaadwillig, noch weêrspannig, maar voldoet gaarne aan elken eisch, wanneer die slechts volkomen door hem begrepen en op eene wijze gedaan wordt, welke niet in strijd is met zijne natuur.

2°. Het paard heeft geen bewustzijn van zijne kracht, en kan derhalve zonder geweld naar onzen wil geleid worden.

3°. Het is eene instinctmatige eigenschap van het paard, alle hem nieuwe of onbekende voorwerpen met den neus te toetsen. Hieraan te gemoet komende, kunnen wij het aan alles gewennen en elk voorwerp vo r. bij of op hetzelve plaatsen, zonder dat het er bang voor wordt, mits daardoor aan het dier geen pijn veroorzaakt worde.

De opmerking van deze drie eigenschappen is eigenlijk niet nieuw; maar in de opvatting vooral van de derde eigenschap zit de ontdekking. Men heeft vroeger gemeend, dat de zucht der paarden om alles te besnuffelen, ten doel had de voorwerpen te berniken, en daarom heeft men op de reukorganen van het paard gewerkt, door het inblazen van den adem en het voorhouden van sterk riekende dingen, doch te vergeefs. Rarey heeft dit anders leeren inzien; hij heeft ontdekt, dat het paard snuffelt om te betasten, omdat juist de neus het eenige ligchaamsdeel is, waarmede het iets met een fijner gevoel kan aantasten en aanraken, en aan het paard de lange voelharen, waarmede de neus bedekt is, ook hiertoe door de natuur gegeven zijn.

— Te Bristol is een eigenaardig en zeer wetenswaardig proces behandeld. Kapitein Franklin van de *Undaunted* maakte een zijner gewone reizen van Calcutta naar Londen om de Kaap. Tusschen Calcutta en de Kaap had hij zich reeds het misnoegen der passagiers op den hals gehaald. Op laatstgenoemd punt scheepte zich een advocaat, Krog genaamd, aan boord van de *Undaunted* naar Engeland in. Nu behoorde onder de bezwaren van den kapitein ook de omstandigheid dat de passagiers tusschen 8 en 10 uren 's avonds whist speelden en luid praatten en lachten en daardoor den kapitein in zijn slaap stoorden, die dan ook dreigde ten 8 ure 's avonds het licht te laten uitdoen. De heer Krog trad als vertegenwoordiger van zijne medepassagiers tegen den kapitein op en zeide onder anderen tot hem: „Gij hebt geen regt de passagiers naar bed te zenden, gij hebt geen magt over ons; uw schip is een drijvend hôtel en gij zijt de logementhouder." Kapitein Franklin beschouwde deze woorden als eene soort van majesteitschennis, liet al de matrozen op het dek komen, wapende zich zelf met een revolver en zeide: „Gij wilt mij het bevel over mijn schip ontnemen, doch ik heb het regt u wegens oproerige uitdrukkingen in de ijzers te slaan." En hij hield woord. Een zeven voet lange ketting werd met het eene einde aan een der beenen van den heer Krög en met het andere aan den dorpel der kajuit bevestigd, en in deze toestand bragt de heer Krog tien dagen en nachten door. De thermometer stond gedurende dien tijd op meer dan 100° F. Men kan zich derhalve een denkbeeld vormen van het lijden des heeren Krog. Te Bristol diende hij eene aanklagt tegen kapitein Franklin in, die door de regtbank veroordeeld werd tot betaling eener schadevergoeding van £ 375.

FRANKRIJK.

— De Fransche Akademie heeft onder het voorzitterschap van den heer Saint-Marc Girardin, hare jaarlijksche zitting gehouden. Er zijn verscheidene medailles toegekend, als twee, elk ter waarde van 2500 fr., aan den heer Henri Baudrillart en den burggraaf de Melun, voor hunne werken, getiteld: *Manuel d'économie politique* en *Vie de la soeur Rosalie*; eene medaille ter waarde van 2000 fr. aan den heer Charles Waddington voor zijn werk, getiteld: *Essai de Logique*; drie medailles, elk ter waarde van 1500 fr., aan den graaf de Champagny, en de heeren de Lafaerelle en Léon Halévy, voor hunne werken, getiteld: *Rome et la Judée*, *le Spiritualisme Chretien* en *la Grèce tragique*. De buitengewone prijs Monthyon van 3000 fr., is toegekend aan den heer Jules Girard, voor zijn werk: *Etude historique et oratoire de Thucydide*, en die ingesteld door den baron Gobert, aan den heer Poirson, voor zijn werk, *Histoire du règne de Henri IV*.

Het laatste gedeelte der zitting was gewijd aan het voorlezen van het rapport des directeurs over de prijzen, toegekend wegens deugdzame daden. De prijs van 3000 fr. viel aan de vrouw Durand, te Joucas, arrondissement

Apt (Vaucluse) ten deel. Aan het eenvoudige, maar treffende rapport van den directeur wordt het volgende ontleend:

In 1821 werd te Joucas op den persoon van de weduwe Boyer een verschrikkelijke moord gepleegd. Een boer uit het dorp, Durand genaamd, werd van die misdaad beschuldigd. Er waren vele getuigen tegen hem; evenwel werd hij met de meerderheid van ééne stem vrijgesproken. Toen de jury haar verdict openbaar had gemaakt, trad vrouw Durand, welke van de onschuld haars mans overtuigd was, nederbij en sprak onder het opheffen harer hand en God tot getuige aanroepende, de volgende woorden:

„Mijn arme man is vrijgesproken, maar de maatschappij beschouwt hem niet vrij van smet. Hij is, dit zweer ik, ten eenenmale onschuldig aan de verschrikkelijke misdaad, waarvan hij door helsche lagen beticht is geworden, en ik neem hier voor God, die mij hoort en voor u mijne heeren, die de vertegenwoordigers der geregtigheid op aarde zijn, de plegtige verbindtenis op mij, om weldra de wezenlijke daders van den moord hier op de bank der beschuldigden voor u te brengen."

De geheele vergadering was door deze roerende toespraak diep getroffen.

Van dat oogenblik af rustte de arme vrouw zeven jaren lang als het ware geen oogenblik. Niets ontging haar blik, overal zocht zij iets op te vangen of na te gaan, wat haar in haar voornemen tot ontdekking der gruweldaad bevorderlijk kon zijn; de kermissen en markten werden door haar bezocht; daar praatte zij, vroeg zij, onderzocht zij, knoopte met ieder een gesprek aan, bragt met het meest mogelijke geduld, waar dit kon, de feiten met elkander in verband, en keerde na elke weekmarkt te Apt steeds terug om de justitie kennis te geven van hetgeen zij nader vernomen had. Eindelijk ving zij toevallig in 1828 een teeken van verstandhouding op tusschen twee personen, Chou en Bourgue genaamd. Zij volgde deze naar eene afgelegene woning, bij het dorp Jaucas; zij zag er de beide mannen binnentreden en de deur sluiten. Vrouw Durand dacht dat, indien zij hen alleen kon hooren spreken, zij er wel in slagen zou het geheim uit het gesprek te vernemen, hetwelk zij reeds zoo lang trachtte te ontdekken en dat de onschuld haars mans, zoo klaar als de dag, aan het licht moest brengen.

Daar Chou en Bourgue 's nachts in de afgelegen woning bleven, ontzag vrouw Durand zich niet den muur te beklimmen, kwam alzoo digt bij de kamer waar de beide mannen bijeen waren, hield zich aan het ijzeren traliewerk vast, en daar de blinden slechts half gesloten waren, zag en hoorde zij Chou en Bourgue, die een dier gesprek ken hielden, welke gewoonlijk tusschen twee medepligtigen gewisseld worden. Bourgue beschuldigde Chou, dat bij een babbelaar was en reeds te veel had geklapt. Chou vorderde geld als prijs voor zijn zwijgen, en Bourgue, die de rijkste der moordenaars en de schoonzoon van het vermoorde slagtoffer was, betaalde ook ditmaal weer zijn stilzwijgen met geld. Nu was vrouw Durand in het bezit van het zoo lang gezochte geheim; nu kon zij de onschuld van haar man bewijzen. Den volgenden dag begaf zij zich naar Apt, om den procureur des konings alles te openbaren. Eene nieuwe instructie werd alsnu ingesteld, niet minder dan elf beschuldigden werden voor het hof van Assises gebragt; en twee hunner, Chou en Bourgue, werden ter dood veroordeeld, terwijl op de negen overigen andere straffen werden toegepast. Dezelfde magistraat, die in 1822, uit naam der wet, de vrijspraak van Durand had verkondigd, voerde thans ook uit naam der maatschappij, in eene treffende toespraak het woord tot Durand, en dit was men verschuldigd aan de gevaren, vermoeijenissen, moeiten, zorgen, inspanningen, de geestkracht en de liefde eener vrouw, zeven jaren lang onafgebroken aan den dag gelegd!

HONGARIJEN.

Men schrijft uit Pesth, dat zekere Leo Hamar aldaar eene nieuwe toepassing der electriciteit heeft uitgedacht. De reeds bekende aanwending van het galvanismus tot het gelijk loopen van een aantal op verschillende plaatsen verspreide uurwerken, heeft den genoemden Hongaar op het denkbeeld gebragt, van op dezelfde wijze een aantal piano's gelijktijdig te doen spelen, en werkelijk is het hem ook gelukt, den 16den ll. te Pesth een openbaar concert te geven, hetwelk zijne vinding alle eer aandoet. Vijf piano's stonden, met de klavieren naar de toeschouwers gekeerd, op eenigen afstand van elkander, op het orchest. Toen nu de concertgever op een dezer klavieren aansloeg, bleven de toetsen op de vier andere piano's in het eerst onbewegelijk, doch weldra bragten deze, als onder de handen van onzigtbare kunstenaars, toonen voort, en herhaalden dezelfde muzijkale compositie, die een ensemble vormde, alsof voor ieder klavier een virtuoos was gezeten. Geen wonder, dat de uitvinder terstond een luiden bijval vond en alle aanwezigen in volle geestdrift de vinding toejuichten, die men in vroeger tijd voor tooverij zou hebben uitgekreten. De werking der electrische batterij, die in een ander lokaal was geplaatst, kon ieder oogenblik zoodanig gewijzigd worden, dat zich nu eens één, dan weder twee of meer instrumenten te gelijk lieten hooren, en nu eens het eene dan weder het andere de aangeslagene toonen en accoorden kon accompagneren. In weerwil dezer vrij zamengestelde inrigting, zag men bij de opene piano's geene andere machinerie dan eenige langs dan grond loopende koperdraden. Wordt deze uitvinding nader toegepast, dan behoeft een musicus niet meer op reis te gaan om zich te doen hooren; hij blijft eenvoudig te huis en vergast intusschen zijne toehoorders in de andere stad op een concert *per telegraaf*.

RUSLAND.

De stad Astrakan is dezer dagen door een grooten ramp getroffen. Er is een kruidmagazijn gesprongen, waardoor — volgens het eerste berigt — de helft van de stad door den schok en de helft van het overige gedeelte door een brand verwoest is. Latere berigten echter luiden als volgt:

Den 12den Augustus ontstond brand in een magazijn van hoepels op den linker Wolga-oever Door den storm aangeblazen, deelden de vlammen zich mede aan verscheiden schepen, die al brandende ¾ mijl ver de rivier afdreven, tot dat zij op een aldaar gelegen eiland strandden of zonken; twee daarvan geraakten vast aan een met kruid beladen vaartuig, hetwelk in de lucht vloog. Daardoor geraakte, op omstreeks 4 werst van de stad, een staatskorenmagazijn, waarin 37,000 tschetwert graan geborgen waren, alsmede een groot houtmagazijn, in brand. Den volgenden dag dreven weder eenige brandende schepen de rivier af, die op de zoogenoemde Czars-reede 17 andere schepen, waarvan 12 nog de volle lading in hadden, in brand staken. Bovendien werden nog een schip met krijgsbehoeften en drie schepen met laken voor het leger, eene prooi der vlammen, terwijl in de stad zelve 121 huizen, 11 werven aan de rivier met de daarop liggende goederen en de steenen kerk der Lieve Vrouwe van Kasan vernield werden.

TURKIJE.

Het bombardement van Djedda schijnt eene groote vergissing te zijn geweest, en is het voor het Derby-Gouvernement gelukkig dat het Parlement geen zitting heeft, anders zouden de philanthropisten er niet weinig leven over maken — zoo als het thans is, heeft het Gouvernement er waarschijnlijk bij gewonnen in de oogen van het publiek, dat altijd behagen schept in krachtsontwikkeling, en tevens gevoelt dat in dit geval het gegeven voorbeeld eene heilzame uitwerking zal hebben op den geest der Mohammedanen in het oosten.

Op ontvangst van het eerste berigt van den plaatsgehad hebbenden moord werden bevelen gezonden aan kapitein Pullen, doch later werden tegenbevelen gezonden. Door eenen ongelukkiglijk overdrevenen ijver echter werden de eerste bevelen van Malta naar Alexandrie doorgezonden met eene express-boot, die het het stoomschip afwon, en even haastig werden de depêches van Alexandrie naar Suez overgebragt, zoodat kapitein Pullen's schip reeds gezeild was voor dat de tweede bevelen aankwamen. — Men gelooft dat hieromtrent uitlegging van zaken is gegeven aan de Porte, en dat deze mogendheid zich zal te vreden houden met een eenvoudig protest; doch daarentegen is er een gerucht dat het Fransche Gouvernement gebelgd is over onze overijling, die ons niet heeft doen wachten tot een Fransch fregat zou worden uitgezonden om mede te handelen in eene zaak waarin Frankrijk een gelijk belang had. Dit komt waarschijnlijk daaruit voort dat de Fransche pers van deze zaak het zwaard heeft gemaakt om trouweloos Albion aantevallen en er op heeft gewezen als een nieuw bewijs dat Engeland vast besloten heeft geene mededeeling in het Oosten te dulden en de Roode Zee tot een Engelsch meer wil maken.

In mijnen laatsten brief sprak ik van den wanhopigen toestand waarin Turkije's financien verkeeren. Ik moet daarbij voegen dat de Sultan en zijne Ministers al het mogelijke doen om dien toestand te verbeteren, doch de tijd zal moeten leeren in hoe verre zij daarin zullen slagen In Engeland is eene leening gesloten onder het uitsluitend beding dat de gelden zullen worden aangewend tot het opgegeven doel. — De leening is gemakkelijk tot stand gekomen niettegenstaande de strenge oppositie van de zijde der Hebreërs, die niet konden dulden dat zij die zaak niet in handen hadden, en van de zijde der Grieksche kooplieden die hun voordeel wisten te maken met het algemeene geldgebrek. — Het Engelsche publiek nam echter de leening gereedelijk aan, en volgde daarin het voorbeeld van de Engelsche en Fransche kooplieden, voor wien het doel, waartoe het geld moet strekken, van groot belang is. — De waarborg is echter, op zijn best genomen, zeer twijfelachtig. — De leening is gesloten tegen een percentage van 6 op 87, hetgeen dus gelijk staat met omstreeks 7 percent.

DE VICTORIA-KOKERBRUG TE MONTREAL.

Een arbeid, die een glanspunt in de geschiedenis der verschillende bouwwerken zal uitmaken, is de Victoria kokerbrug, die men op dit oogenblik bouwt, om de beide oevers van de St. Laurens-rivier nabij Montreal in Noord-Amerika met elkander te verbinden. Dit buitengewone werk, hetwelk de aandacht in Engeland en de Vereenigde Staten bijzonder wekt, vordert vrij snel Van de 24 gemetselde hoofden of pijlers, waaruit dit reusachtige monument zal zijn zamengesteld, zijn op dit oogenblik veertien voltooid. De twee laatsten zullen in 1859 worden gebouwd. Om een denkbeeld van dien bewonderenswaardigen arbeid te geven, zal het toereikend zijn te zeggen, dat de Victoria kokerbrug meer dan 50 millioen kosten en minstens 2½ Ned mijl lang zal zijn. De brug bestaat uit een stel gegoten buizen, die aan de einden bijeengevoegd zijn en door 24 gemetselde pijlers gedragen worden; ieder dier pijlers is vijftien voet dik. De zuidelijke zijden der pijlers, zijnde die, welke tegen de rigting van den vloed zijn gekeerd, die op deze plaats met eene snelheid van 7 tot 10 mijlen in het uur stroomt, loopen in zeer scherpe hoeken uit; die aan de zuidzijde vertoonen eene ligthellende oppervlakte. Men heeft ze dien vorm gegeven, omdat zij den minst mogelijken wederstand aan de ijsschollen zouden bieden, die met het einde van den winter komen afdrijven, en die, daar zij dikwijls 30, 40 en soms 50 voeten hoogte bereiken, tijd herhaling groote schade aan de uit massieven steen gebouwde huizen hebben toegebragt, welke op de kaaijen van de stad Montreal zijn opgetrokken. Onder de genoemde pijlers is naauwelijks een steenblok te vinden, dat minder dan 7 tonnen weegt, en het meerendeel van die, welke tegen het ijs moeten bestand zijn, weegt tien tonnen. Deze blokken zijn niet alleen met het sterkste cement verbonden, maar bovendien nog op verscheidene plaatsen met reusachtige ijzeren ankers, die eenige duimen diep in ieder blok zijn bevestigd. De openingen, door deze bewerking veroorzaakt, worden op de gewone wijze met gesmolten lood gevuld, waardoor het geheel tot eene vaste massa wordt vereenigd. In het binnenste van die reusachtige metalen buis, uit gegoten kokers zamengesteld, die met de einden aan elkander zijn gevoegd en door gemetselde pijlers boven den stroom worden gedragen, zullen de treinen van Montreal heen en weder trekken. Deze bijeengevoegde buizen zullen aan ieder der beide einden 19 voet hoogte hebben; hare afmetingen zullen trapsgewijze grooter worden, zoodat zij in het midden 22 voet en 6 duim in doorsnede bereiken. Iedere buis moet 16 voet breed zijn, zijnde 9 voet 9 duim meer dan de breedte van den weg, die volgens de reglementaire bepalingen der Canadasche spoorwegen, 5 voet, 6 duim wijd is. Het totale gewigt van de ijzeren buizen zal 10,400 ton zijn. Als de brug gereed is, zal zij het meest majestueuse gezigt opleveren, dat men zich zou kunnen verbeelden; zij zal 60 voeten boven de zomer-waterlijn van den St. Lourens-rivier verheven zijn. Deze hoogte neemt van beide zijden met eene helling van 1 op 130 af, zoodat aan de beide uiteinden de brug slechts 36 voet boven het water zal liggen.

SAMUEL MORSE.

Groote belangstelling heeft algemeen het leggen van den telegraafdraad naar Amerika ondervonden Die belangstelling is in de nieuwe wereld op verschillende plaatsen ook door het vieren van groote feesten aan den dag gelegd, en naar men weet, hebben zelfs de Koningin van Engeland en de president der Ver. Staten het bewijs van die belangstelling geleverd door het elkander toezenden van betuigingen van welwillendheid.

Het schijnt thans vooral niet ten onpas, iets mede te deelen over den heer Samuel Morse, den uitvinder van het bijna algemeen aangenomen telegraaf stelsel, wien van wege Europesche mogendheden eene aanzienlijke som als erkenning van het nut zijner uitvinding wordt toegedacht.

Minder door eene wetenschappelijke opvoeding, dan wel door zijnen praktischen geest, door eene groote schranderheid en een goed oordeel, heeft Morse zich tot een der nuttigste menschen verheven. Oorspronkelijk werd hij opgeleid voor de schilderkunst; studeerde daarvoor te Londen en zette zich later te Charlestown en Boston als portretschilder neder. Maar in dit vak maakte hij geen grooten opgang. De ontdekking door Oersted in 1820 van het electro-magnetisme trok zijne aandacht, en van toen af hield hij zich bezig met de verwezenlijking van een denkbeeld, dat toen nog slechts theoretisch was aangenomen.

In 1838 werd door Wheatstone de eerste electrische telegraaf geplaatst. Maar reeds lang was Morse deze geleerde voorgegaan in zijn onderzoek, en in ditzelfde jaar bragt hij zijn toestel te voorschijn, waarvan hij in 1832 reeds het denkbeeld had gevormd. Spoedig verving dit de naald en wijzertelegrafen, en de naam van Morse was voor altijd aan het telegraafstelsel verbonden. Wel zijn sedert zijne uitvinding wijzigingen er bij aangebragt, maar de oorspronkelijke inrigting is gebleven.

Ook heeft Morse de eerste proeven genomen met onderzeesche telegrafen. In October 1842 werd de bevolking van New-York genoodigd tot bijwoning van eene proeve daaromtrent. Morse had eene ijzerdraad, omwonden met katoen, dat weder met asphalt en caoutchouk was bedekt, in zee gebragt. Maar door het uitwerpen van verscheidene ankers van schepen beschadigde de toestel en Morse kon ter naauwernood eenige onleesbare teekens voortbrengen. Schoon het publiek zich in zijne verwachtingen bedrogen zag, bood het Instituut van New-York Morse eene medaille ter belooning en aanmoediging aan.

In 1843 deed Morse aan den secretaris der schatkist eene mededeeling omtrent de mogelijkheid van eene onderzeesche gemeenschap door den Atlantischen Oceaan. In 1846 werden de eerste telegraaflijnen door het water gelegd naar de aanwijzing van Morse, tusschen New-York en Brooklyn, en tusschen Long Island en Coney Island, deze voldeden zeer goed. Vijf jaar later kwam de telegraaflijn van Dover naar Calais tot stand.

Sedert dien tijd hield Morse zich onafgebroken met het vraagstuk van den Atlantischen telegraaf bezig, en was hij een der ijverigste medewerkers daartoe.

Bij deze bijzonderheden kunnen wij nog voegen, dat de heer Morse van de Europesche staten, door welke zijn toestel gebezigd wordt en waarin hij verzuimd had zich de geldelijke voordeelen van zijne uitvinding te verzekeren, eene geldelijke vergoeding voor het gemis daarvan verzocht heeft. De regeringen dier staten hebben zich niet ongezind betoond om aan dat verzoek te voldoen, en den 24sten Augustus is te Parijs eene conferentie van gezanten gehouden om het bedrag der aan den heer Morse toe te kennen schadeloosstelling te bepalen.

De vertegenwoordigers der volgende mogenheden hebben aan die conferentie deel genomen: Oostenrijk, Belgie, Nederland, Rusland, Sardinië, de Pauselijke Staat, Zweden, Toskane en Turkije.

Zij heeft besloten genoemden heer 400,000 fr. voor zijne uitvinding te verleenen. Frankrijk zal van deze som ruim de helft betalen: de overige mogendheden naar evenredigheid van het gebruik dat zij van dezen telegraaf maken.

De onevenredigheid van het aandeel van Frankrijk in die som van 400,000 francs komt voort uit de weigering van Engeland, om daartoe bij te dragen. Die weigering

wordt nog al afgekeurd, doch men moet billijk zijn en in 't oog houden, dat de telegraaf in Engeland niet, zoo als in de meeste staten van het vasteland, een staatsmonopolie is, maar aan verscheidene particuliere maatschappijen behoort, waaruit volgt dat, moest door Groot-Brittanje aan den heer Morse eene vergoeding worden gegeven, dit door die maatschappijen zou moeten worden gedaan, welke de toestellen van den Amerikaanschen uitvinder aanwenden.

Zeetijdingen.

Brouwershaven.

Aangekomen.

25 Aug. *Hendrika*, Aalborg, van Batavia. — 27 Aug. *Juno*, Bruyns, van Akyab. — 31 Aug. *President Ram*, Ulrich, van Batavia; *Jasper*, Kerr, van Akyab. — 1 Sept. *Vlaardingen*, v. Dusseldorp, van Batavia. — 3 Sept. *King Philip*, Rollins, van Callao; *Ocean*, Klopper, van Baltimore. — 4 Sept. *Bremerhaven*, Hilken, van Newyork.

Zeilklaar.

7 Sept. *Prinses Amalia*, v. Rhijn van Batavia; *Gebr. Boutman*, Bax, van dito; *Duisburg*, Wiegman, van Newyork.

Hellevoetsluis.

Aangekomen.

27 Aug. *Loevesteyn*, Vonck, van Texel. — 27 Aug. *Ernte*, Oehlerich, van Iquique. — 28 Aug. *Beaver*, Ring, van Newyork. — 30 Aug. *Annebo*, Aagersen, van dito. — 1 Sept. *Willem*, de Weerd, van Richmond. — 5 Sept. *Fortuna*, Warnaar, van Porto-Rico. — 7 Sept. *Argus*, Storm, van Havana.

Zeilklaar.

Johanna Maria, Dam, van Batavia; *Valparaiso*, Kok, van Samarang; *Gouvern. Elsevier*, Specht Grijp, Kust van Guinea; *Riga*, Kramer, van Curacao; *Tally Ho*, Hoyt, van Boston.

Texel.

Aangekomen.

23 Aug. *Maximiliaan*, Schil, van Suriname. — 27 Aug. *Mentor*, Duinker, van Batavia. — 28 Aug. *Càiro*, Wooster, van Dariën. — 29 *Zeeploeg*, Kramer, van Batavia. — 4 Sept. *Eclipse*, Doeksen, van dito; *Prins Carl*, Tarras, van Padang; *Plata*, Koch, van Suriname; *Gaston*, Pallau, van Baltimore. — 5 *Herman de Ruyter*, Feint, van Batavia; *Concurrent*, de Wit, van dito; *Wilhelmina Frederika*, v. d. Veer, van Saramacca. — 6 Sept. Z. M. fregat *de Admiraal van Wassenaar*, kapt. de Vaynes van Brakel, Spezzia l. v. Plymouth.

Vertrokken.

23 Aug. *Louisa Christina*, ten Harmsen, naar Suriname. — 24 Aug. *Margaretha Simonetta*, Hoffman, naar Batavia; *Jacqueline en Elise*, Sikkens naar Liverpool; *Cornelia & Henriette*, v. d. Meij, naar Gothenburg. — 31 Aug. *Anna Digna*, Ouman, naar dito.

Zeilklaar.

7 Sept. *Afrika*, Mannoury, naar Batavia; *Jupiter*, Burggraaff, naar dito; *Diana*, Mastdorp, naar Batavia; *Willem de Clercq*, Ouwehand, naar dito; *Alcyone*, Haacke, naar dito; *Sir Robert Peel*, Lange, naar Padang; *Sagitta*, Bakker, naar Suriname; *Janna Adriana*, Franken, naar dito; *Cuba Packet*, Harken, naar Havana; *Dorien*, Starrett, naar Newyork; *Aldebaran*, Meyboom, naar Gothenburg.

Vlie.

Vertrokken.

1 Sept. *Zuiderzee*, de Jong, naar Havana.

Zierikzee.

Aangekomen.

2 Sept. *Oostzee*, Riedijk, van Savanilla (n. Rotterdam)

Vlissingen

Aangekomen.

22 Aug. Z. M. transportschip *Merwede*, kommt. v. d. Meersch, van West-Indie. — 27 Aug. *Koophandel*, Hjelmström, van Buenos-Ayres. — 5 Sept. *Sicilie*, Mink, van dito. — 6 Sept. *Whampoa*, v. d. Hoff, van Batavia (n. Middelburg.

Vertrokken.

22 Sept. *Agatha*, v. Slooten, naar Rio-Janeiro.

Zeilklaar.

6 Sept. *Minister Thorbecke*, v. Duyn.

Aangekomen Passagiers.

Van Java:

Per *Mentor*, kapt. Duinker: De heeren P. H. Verberne en J. van der Lee, 1ste luits. der O. I. inf., en W. A. Albrecht, 2de luit. der O. I. inf.

— Per *Eclipse*, kapt. Doeksen: De luit. ter-zee 2de kl. A. J. Cosijn; de offic. van gez. J. J. Lindgreen.

Van Padang:

Per *Prins Carl*, kapt. Tarras: De offic. der O. I. inf. W. H. Eschweiler, echtg. en 2 kinderen.

Van Suriname:

Per *Cuba*, kapt. Kock: De heer Schorrenberg en echtg; mejufvr. E. J. Percival.

KORT HANDELS OVERZIGT.

SOERABAYA, 1 *November* 1858.

Aanvoeren. In den *Lijnwaden* handel was er gedurende de afgeloopene maand zoo wel naar *ruwe* en *witte* goederen als *baniks* en verschillende soorten van *gedrukte* en *geweven*e goederen levendiger vraag. *Madapollams* met veel aanvoer en tot iets lagere prijzen afgedaan, 5/4 f 6 à f 6,10 6/4 f 7,50 à f 7,60 7/4 f 8,25 à f 8,40; *Calicots* met geringen voorraad goed prijshoudend, 5/4 f 5,80 à f 5,90 6/4 f 7,50 à f 7,60 7/4 f 7,80 à f 8,85.

Hollandsche ruwe drills in de beste soorten begeerd; mindere soorten met weinig vraag f 7½ à f 8¼; *Engelsche ruwe drills* met veel handel, f 6¾ à f 7½ *Hollandsch* 6/4 *Satemporas* tot f 10¼ in goede qualiteiten gevraagd.

Metalen met veel aanvoer iets lager in prijs. *Zweedsch IJzer* f 13½, *Engelsch Staafyzer* f 8, *Zweedsch staal* in 3/8 f 19. *Spiauter* f 28. *Hollandsch bladkoper* f 150 *blik* in kistjes f 29. *Provisien en dranken* met goeden aanvoer. *Boter* goede kwaliteit f 14. *Hammen* f 8. *Kaas* f 4.

Uitvoeren. In *Suiker* hadden in de afgeloopene maand tot verhoogde prijzen weder belangrijke omzettingen plaats. 25,000 pic. hier te ontvangen werden met f 17½ voor No. 16 per picol betaald en 20,000 picols leverbaar te Pasoeroean van f 17⅛ tot f 18. per picol voor No. 16 verkocht. Thans is er van dit artikel tot f 18 voor No. 16 niet meer aan de markt. *Koffij* zonder handel; nominaal f 30 *Arak*; mede zonder handel; f 45 wordt geboden doch op f 50 gehouden. *Tabak* zonder omzettingen.

Rotting iets lager en voor f 7½ te koop.

Buffelhuiden meer gevraagd: voor transparente wordt f 22 vergeefs geboden. *Koehuiden* tot f 30 verkocht.

Bevrachtingen blijven zeer gedrukt. Hollandsche schepen zijn ongenegen de geboden cours van f 35 voor zware goederen aan te nemen. Van vreemde schepen werden bevracht de *Agamemnon* tot £ 1. 7. 6 naar Falmouth om orders en de *Emigrant* tot £ 1, mede naar Falmouth om orders voor suiker.

Wisselcours. Papier op Nederland 6/m. dato à pari; op Engeland f 11, 60 per £ op Singapore f 2,60 per dollar.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
October	27	Nederlandsche	Vice-Admiraal Gobius.	A. A. van der Linden.	Batavia.
„	29	Z. M.	Stoomschip Merapie.	kapt. luit. t/z. J. J. Westerouen van Meeteren.	Dasoon.
„	—	Zweedsche	Carolina.	S. A. Kihlman.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Salim.	Sech Abd. Rachm. bin Osman.	Flores.
„	30	Nederlandsche	Elise Susanne.	J. van Boven Tagg.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Fathool Wadjiet.	Said Moht. bin Alie Assegaf.	„
„	—	Z. M.	Stoomschip Samarang.	luit. t/z. 1 kl. G. Lambert.	Makasser.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
October	29	Nederl. Ind.	Hiatlie ths. hernd. Bilmadjiet.	Intje Alie.	Sumbawa via Balie Sasak.
„	30	Nederlandsche	Schoonderloo.	D. Kruijt.	id.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Inreparatie.	Fraser Eaton & Co.
„	Beatrix.	Van der Wijck.	Onbepaald.	„ „ „ „
„	Isaac da Costa.	Lorchen.	„	„ „ „ „
„	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	In Reparatie.	„ „ „ „
„	Elisabeth.	Veenstra.	Onbepaald.	„ „ „ „
Nederlandsche	Drie Vrienden.	L. P. Andersso.	„	„ „ „ „
„	Nederland en Oranje.	L. F. van Ruijven.	„	B. J. van Eck & Co.
Bremer	Emigrant.	Andressen.	Onbepaald.	Wm. Mathieu & Co.
Nederlandsche	Jacob.	Börger.	Golf van Perzie.	„ „ „ „
Hamburg	Wiedermann.	Kalcklöser.	Onbepaald.	„ „ „ „
Pruiss.	Ferd. Nies.	Caler.	China.	„ „ „ „
Nederlandsche	Jan Schouten.	Coening Meijer.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
„	Zaanstroom.	Schaap.	„	„ „ „
„	Reinhardt.	Berkelboch.	Nederland.	„ „ „
„	Amazone.	Abbing.	„	„ „ „
„	Phoenix.	Johanssen.	„	„ „ „
„	Catharina Wilhelmina.	Popken.	„	Ruyl Cramer & Co.
„	Laurens Koster.	Koenen.	„	„ „ „ „
„	Everdina Elisabeth.	Tonjes.	„	„ „ „ „
„	Professor Suringar.	Sneltjes.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
„	Delftshaven.	Schaap qq.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
„	Schoonderloo.	Kruijt.	Nederland.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	Onbepaald.	„ „ „ „
„ „	„ Banda.	—	„	„ „ „ „
„ „	„ Ambon.	Hugenholtz.	„	„ „ „ „
„ „	„ Padang.	Schippers.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsche	Tonia.	Zeeman.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Jan van Hoorn.	B. Moles.	Nederland.	„ „ „ „
„	Louisa kroonprinces van Zweden.	J. van der Linden.	„	„ „ „ „
Engelsche	Anne Foster.	Clarke.	Engeland.	McMillan Marten & Co.
Zweedsche	Charlotte.	Jave.	„	Adam & Co.
Nederlandsche	Louise Antoinette.	McKenzie.	Onbepaald.	„ „ „
Engelsche	Henri Winch.	Cottam.	China.	„ „ „
„	Sophia Fraser.	Wilson.	Singapore.	„ „ „
Ned. Ind.	Fearnot.	McKenzie.	Onbepaald.	„ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met Z. M. stoomschip *Merapie*, ingenieur de Haes.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Ardjoeno, Medusa, Samarang en Merapie; de schepen Zaanstroom, Catharina Wilhelmina, Emigrant, Djoedool Moebarak, Monsoon, de Stad Schiedam, Tonia, Phoenix, Amazone, Ammana Tulbarie en Ferdinand Nies; de stoomschepen Banda, Makasser, Padang en Ambon; de barken Fathal Ma-ān, Saijan Maskoor, Henry Winch, Resident van Son, Jan Schouten, Laurens Coster, Jacob, Beatrix, Salma, Drie Vrienden, Delftsha, ven, Louise Antoinette, Atlas, Wiedeman, Louisa Jacoba Johanna, Everdina Elizabeth, IJenten Banjermaas, Elisa beth, Charlotta, Fathool Wahap, Isaac de Costa, El Masshoor, Dennok Bintang Beralee, Jan van Heorn, Hing Goan, Nederland en Oranje, Louisa kroonprinces van Zweden, Fathool Joesoer, H. Vincentius de Paulo, Elisa Susanna en Vice-Admiraal Gobius; de brikken Reinhardt, Professor Suringar, Sophia Fraser, Fathool Salam en Sophia; de schoeners Sarie Tengaroong, Attaief, Hoseeng, Fearnot, Shirazee, Moestarie, Almok Tasam, Komeij en Harriet.

SUMANAP.

VERTROKKEN.

18 October. De Nederl. Ind. brik *Ruchmania*, gezagv. Marsoek Osman, naar Banjermassing; de Nederl. Ind. bark *Noorban*, gezagv. Said Alie bin Djin bin Djahia, naar Batavia.

21 October. De Nederl. Ind. schoener *Mifrejool Moelook*, gezagv. Brai, naar Panaroekan.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners Mansoer en Sumanap, de brikken Machmoedie en So-Ootdin, de bark Java's Welvaren.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 28sten tot en met den 30sten October 1858.

AANVOER.

Van Batavia per het Ned. schip *Vice-Admiraal Gobius*, gezagv. A. van der Linden, agenten Fraser Eaton & Co.

59 kisten koopmanschappen, 4 oxh. en 4/4 vaten wijn, Major Matzen & Co; 220 collis en 2460 stuks ijzer, 3 collis provisien, 2 kisten koopmanschappen, 81 krandj. aardewerk, 3 ijzeren suiker pannen, 10,000 vuurvaste steenen, Fraser Eaton & Co; 2 kisten medicijnen, E. Fuhri & Co; 798 collis ijzerwerk, Baijer & Co; 49 collis koopmanschappen, Nash; 12 tonnen ijzer, 7 kisten machinerien, Anemaet & Co; 106 vaatjes crepekruid, 32 collis glaswerk en koopmanschappen, Order.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Fathool Madjiet*, gezagv. Said Mohamat bin Alwie Segaf, agent Gezagvoerder.

217 picols bladijzer, 148 picols Engelsch ijzer, Adam & Co; 1000 kistjes zeep, 30 zakken salpeter, 25 manden aardewerk, Thomas; een bendij, 1 orgel, 1 kist diversen, Order; 12 kisten manufacturen, 1 stel meubelen, diverse Arabieren.

Van Floris per de Ned. Ind. brik *Salim*, gezagv. Sech Abdulragman bin Osman, agent Gezagvoerder.

100 paarden, 4 picols was, 2 picols kaneel, Sech Achmat Badjoeber.

Van Nederland per het Nederl. schip *Elisa Susanna*, gezagv. van Boven, agenten Ruyl Cramer & Co.

Een partijtje steenkolen, W. Cores de Vries.

UITVOER.

Naar Sumbawa per het Nederl. schip *Schoonderloo*, gezagv. D. Kruijt.

Ballast.

Naar Batavia en Palembang per de Ned. Ind. brik *Moestarie*, gezagv. Said Mohamat Alhabassij.

600 picols rijst, 35 picols klapper- olie en kleinigheden, diverse Arabieren.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Kiatlie* thans hernd. *Bil Madjiet*, gezagv. Intjik Alie.

1500 stuks spaansche matten, Gezagvoerder.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol f 18.—
KOFFIJ per picol. f 30.—
RIJST (CARGA) per koijang f 105 à f 120.—
Id. (WITTE) „ „ f 135 à f 150.—
KOEHUIDEN per 100 st. f 200 à f 300.—
ARAK per legger. f 50.—
OLIE (KLAPPER) f 15.—
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN
ROTTING. f 7 à f 8½.—
WISSELKOERS 100% à Pari.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. WIJT & Z. te *Rotterdam*, bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.